

**Міністерство освіти і науки України
ПВНЗ «Інститут екології економіки і права»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
О.В.Нікандров

«19» березня 2021 р.

ПРОГРАМА
вступних випробувань
(на основі здобутого рівня вищої освіти «бакалавр», «спеціаліст»,
«магістр»)
на освітній рівень магістр
за спеціальністю «Психологія»
денної та заочної форми навчання

Схвалено на засіданні кафедри

Протокол №6 -ПК від 12.03.2021

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Критерії оцінювання

Зміст програмного матеріалу

Модуль 1. Психологія як наука

Модуль 2. Етичні норми та принципи діяльності психолога

Модуль 3. Особистість і діяльність

Список рекомендованої літератури

Питання для визначення рівня знань абітурієнтів

Зразок тестових завдань екзаменаційного білету

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Психологічна освіта покликана допомогти сформувати системне психологічне мислення, знання, психологічну культуру. Психологія в сучасних умовах стає найважливішим компонентом спільної культури людини.

Успішність фахової підготовки психолога визначається багатьма умовами та чинниками, але у фокусі уваги, відповідальності та впливу вищого навчального закладу, насамперед, знаходяться питання відбору абітурієнтів і створення відповідних сьогоденню умов для їх якісного навчання. Вирішення проблеми підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою на сучасному етапі передбачає значне поліпшення добору абітурієнтів як важливого засобу управління процесом навчання.

При складанні програм вступного фахового випробування було враховано:

-Закон України «Про освіту»;

-Закон України «Про вищу освіту»;

-Наказ МОН «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти» (від 24.04.2019 р. № 564);

Програма фахового вступного випробування є складовою нормативної документації закладу вищої освіти, що забезпечує підготовку магістра з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія».

Програма фахового вступного випробування затверджує форму та зміст кваліфікаційних випробувань, які мають на меті визначення рівня теоретичної та практичної підготовленості вступника для здобуття освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 053 «Психологія». Складена за принципами комплексності, уніфікації, сумісності та взаємозамінності засобів і форм діагностики, вона є підставою для надійного та об'єктивного оцінювання відповідності рівня освітньо-професійної підготовки вступника встановленим вимогам.

Зміст програми фахового вступного випробування має комплексний характер. Склад дисциплін визначено з числа тих, які формують належний рівень знань, вмінь і навичок, необхідний в умовах ринкової економіки,

враховуючи міжпредметні зв'язки. Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Правилами вступу на навчання до ПВНЗ «Інститут екології економіки і права».

Фаховий вступний іспит проводять з метою визначення ступеня готовності абітурієнтів до навчання. З урахуванням європейської практики організації контролю якості освіти визначальними стають тестові методи оцінювання.

Тестування на сучасному етапі вважається одним з ефективних методів перевірки ступеня готовності абітурієнтів до навчання. Для проведення тестової перевірки знань використовуються тестові завдання закритої форми із запропонованими відповідями, з яких вибирають одну правильну з множинним вибором. Тестові завдання мають критеріально-орієнтовний характер та належать до 5 психологічних методик, спрямованих на оцінку досягнутого рівня розвитку здібностей, знань та вмінь абітурієнтів. Система базових тестових завдань сформована шляхом експертної оцінки кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні частини з комплексу визначених дисциплін. Кожне тестове завдання закритої форми складається з двох компонентів: запитальної (змістовної) частини; варіантів відповідей. Питання спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію ПВНЗ «Інститут екології економіки і права». Фахове вступне випробування здійснюється у формі письмового тестування, яке проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ПВНЗ «Інститут екології економіки і права».

Кожному вступнику надається 30 теоретичних тестових питань одного із 30 екзаменаційних білетів. Відповідь на кожне тестове питання передбачає вибір однієї або декількох правильних відповідей. Відповіді не можуть містити виправлень. Відповіді, що містять виправлення або декілька варіантів відповідей, у тому випадку, якщо лише одна з них правильна, не зараховуються.

На виконання тестових завдань екзаменаційного білету відводиться 1 година 20 хвилин. За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями (див. табл. 1)

Таблиця 1

Критерії оцінювання знань абітурієнта на фаховому вступному випробуванні

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
		<i>на питання теоретичного змісту</i>
<i>0-99 бали</i>	<i>Низький</i>	Допущено значну кількість суттєвих помилок. Обсяг розв'язаних тестів < 60%. Відповіді абітурієнта не мають безпосереднього відношення до поставленого запитання
<i>100-139 балів</i>	<i>Задовільний</i>	Допущені несуттєві помилки. Абітурієнт поверхово володіє знанням предмету, що призводить до обрання неправильних відповідей. Обсяг розв'язаних тестів у межах 60% - 73%
<i>140-169 балів</i>	<i>Достатній</i>	Завдання виконано повністю, але допущено незначну кількість помилок. Абітурієнт демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні. Обсяг розв'язаних тестів у межах > 74%
<i>170-200 балів</i>	<i>Високий</i>	Завдання виконано повністю. Абітурієнт демонструє високий рівень знань матеріалу, володіє знаннями класичних та сучасних психологічних теорій, розуміє наукову термінологію. Обсяг правильно розв'язаних тестів ~ 100%.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Тема 1. Витоки та види психологічного знання

Психологія та давньогрецька міфологія. Психологічне знання у філософських трактатах минулого. Опис людських вчинків та рис характеру в літературних пам'ятках. Народна мудрість, художня література та живопис – сховище житейського психологічного знання. Відмінності житейського психологічного знання від наукового. Парапсихологія, трансперсональна психологія.

Тема 2. Галузі сучасної психології, методологія та методи психологічного дослідження

Загальна, соціальна та диференційна психологія, прикладні галузі психології, крос-культурна психологія, психологія взаємодії з навколишнім, психологія діяльності і поведінки, психологія реклами, психологія споживача. Місце психології в системі наук. Організаційні методи: порівняльне, лонгітюдне, комплексне дослідження. Емпіричні методи: спостереження, експеримент, психодіагностика (тести, опитування, анкетування, інтерв'ю, соціометрія), аналіз продуктів діяльності. Методи обробки даних. Методи інтерпретації даних.

Тема 3. Психологія, як професія та видатні психологи ХХ століття

Психологічна система діяльності включає в себе: мотиви вибору професії, цілі діяльності, програми діяльності, підсистему професійно важливих рис, інформаційну основу діяльності. Роль психолога у сучасному суспільстві. Сфери професійної діяльності спеціаліста – психолога: психолог – викладач, психолог – дослідник, психолог – практик. Види діяльності психолога: викладання, освіта, дослідницька діяльність, діагностика, консультативна діяльність, діяльність психолога-тренера в тренінгах, експертна діяльність для вирішення задач психологічної експертизи, проектна діяльність, нормативно-стандартизуюча діяльність, управлінська діяльність. Професійні сфери психолога. Видатні психологи ХХ століття (Жан Піаже,

Курт Левін, Сергій Рубінштейн, Лев Виготський, Зигмунд Фрейд, Карл Роджерс та інші).

МОДУЛЬ 2. ЕТИЧНІ НОРМИ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Тема 1. Професійно-особистісний портрет психолога

Поняття «професія» і «спеціальність» психологія. Загальна характеристика професійної діяльності психолога. Базові знання психолога: суспільні та природні науки, психологія, педагогіка. Необхідні здібності психолога: концентрація та стійкість уваги, переключення і розподіл уваги, образна та словесно-логічна пам'ять, образне мислення, короткочасна та довготривала пам'ять, комунікативні здібності, вербальні здібності, ораторські здібності, здібність до самоконтролю. Необхідні особистісні риси, інтереси та нахили.

Тема 2. Мета, завдання, зміст і основні функції діяльності практичного психолога

Мета роботи психолога як гуманна місія надання допомоги суспільству в забезпеченні психологічного здоров'я, створенні соціально-психологічних умов для розвитку кожної особистості.

Функції психолога як постійні завдання, що складають зміст його діяльності. Основні функції діяльності практичного психолога (психодіагностична, психокорекційна, психопрофілактична, розвиваюча, профорієнтаційна, психологопросвітницька).

Психодіагностична функція та її здійснення в різних галузях роботи психолога.

Психологічна корекція. Рівні аналізу норми психічного розвитку як основа побудови психологічної корекції.

Психопрофілактична робота психолога та її випереджаючий характер. Психотренінг, психодрама, рольова гра як форми психокорекційної і психопрофілактичної роботи психолога.

Розвиваюча функція та її реалізація в роботі психолога (в закладах освіти, сім'ї, та ін.). Врахування рівня актуального і зони найближчого розвитку в роботі психолога з розвитку психічних процесів людини.

Робота з профорієнтації та соціально-професійної адаптації як функція психолога. Консультативна робота психолога.

Психолого-просвітницька функція психолога та її роль у підвищенні психологічної компетентності людей, гуманізації життя і праці. Методи психологічної просвіти.

Тема 3. Етичні основи професійної діяльності психолога

Поняття моралі, етики, моральності. Значення моралі в житті суспільства.

Значення етики в професійній діяльності.

Гуманістичні цінності в практичній роботі психолога: пошана, визнання унікальності людини, ціннісне відношення до клієнта. Етичні стандарти діяльності психолога.

Основні принципи Етичного кодексу: принцип ненанесення шкоди клієнтові, принцип компетентності психолога, принцип інформованої згоди, принцип неупередженості психолога, принцип конфіденційної діяльності психолога.

Принципи етичного кодексу асоціації тренерів і психотерапевтів: компетентність, порядність, професійна і наукова відповідальність, повага до прав людини, турбота про благополуччя інших, соціальна відповідальність.

МОДУЛЬ 3. ОСОБИСТІСТЬ І ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 1. Особистість, діяльність, поведінка

Психологія особистості як галузь науки, що вивчає закономірності становлення і розвитку особистості як суб'єкта життєтворчості. Сутність особистості з позицій різних теоретичних уявлень. Особистість у психоаналізі, трансперсональній психології, біхевіоризмі. Особистість у когнітивній та гуманістичній психології. Жіночі теорії особистості. Факторні теорії особистості. Теорії особистості В. Райха, Дж. Келлі, Г. Саллівана, К. Левіна, Р. Мей, А. Бандури, Дж. Роттера. Особистість у радянській та українській психології. Особистість як ансамбль несвідомих ірраціональних потягів (З. Фройд). Особистість як функція результату психосоціальних криз (Е. Еріксон). Особистість як певний набір поведінкових реакцій (Б. Скіннер) Особистість як властивий кожному індивіду унікальний спосіб усвідомлення досвіду (Д. Келлі). Особистість як суб'єкт соціальних стосунків і свідомої діяльності, системна якість індивіда, що формується у спільній діяльності і

спілкуванні (Л. Виготський, О. Леонтьєв С. Рубінштейн, А. Петровський та ін). Особистість як конкретна людина, яка належить до певного суспільства й соціальної групи; усвідомлює своє ставлення до навколишнього середовища, народу і до самої себе; займається певною діяльністю; вирізняється своєрідними особливостями поведінки й діяльності; володіє тільки їй притаманною системою психічних і соціопсихічних властивостей та якостей.

Людина як багатосистемне явище. Особистість у психоенергетичній ментальносоціодуховній концепції М. Й. Варія. Біопсихічна, ментально-психічна, інтраіндивідуальна, соціопсихічна й свідомість-самосвідомість підструктури особистості (за М. Й. Варієм).

Тема 2. Земний шлях особистості та її буття

Земний шлях особистості як сукупність життєвих процесів. Простір час та енергія особистості. Людське життя у різних вимірах. Виміри людського життя: суспільне, духовне, політичне, професійне, громадське, сімейне, економічне, особисте або індивідуальне. Основні аспекти буття: фізичний (предметний), вітальний, соціальний, духовний. Гармонія і дисгармонія особистості. Вибір особистістю свого життєвого шляху та його корекція. Соціалізація особистості. Поняття соціалізації. Особливості, умови й механізми соціалізації. Процес соціалізації. Фізичний (предметний), вітальний (біологічний), соціальний та духовний аспект буття особистості. Внутрішній і зовнішній простори особистості. Благополуччя в психологічній площині. Психічна стійкість особистості і гармонія. Гармонія взаємин особистості, її сенс життя, духовність і свобода. Інтеракційні почуття особистості. Духовне буття особистості. Сенс життя в контексті внутрішньої свободи. Віра і система цінностей особистості та їх вплив на її гармонію. Вплив суспільства на статус і соціальну роль особистості. Взаємовплив особистості і соціальної ролі. Вплив соціальних норм на регуляцію поведінки особистості. Ціннісно-нормативна система особистості та її вплив на поведінку. Установки, стереотипи та імідж особистості як засоби регуляції її поведінки. Рух особистості в соціальному просторі та часі. Спрямованість особистості як властивість, що становить собою систему взаємопов'язаних внутрішніх спонукань, які спрямовують та орієнтують її життєвий шлях у соціальному просторі й часі. Рух як наслідок психічних чинників – потреб і мотивації. Мотивація, мотивування, полімотивованість мети, зовнішня і внутрішня мотивація. Види, ієрархія і зміна мотивів у соціальному просторі та часі. Психологічні чинники спонукання особистості до активності та руху.

Тема 3. Свідомість і самосвідомість особистості

Психологічна сутність самосвідомості. Взаємозв'язок свідомості і самосвідомості. Структура самосвідомості: пізнавальний, емоційний, вольовий компоненти. Самосвідомість і здійснення особистості. Механізми самосвідомості: ідентифікація, рефлексія, емпатія, децентрація. „Я”-концепція як виявлення самосвідомості. Самооцінка і рівень домагань як центральні характеристики самосвідомості. Види самооцінки і рівня домагань. Формула Джеймса. Самоповага і комплекс меншовартості. Вплив самооцінки особистості на її самоповагу і формування комплексів. Самореалізація особистості. Розвиток самосвідомості та її вплив на самореалізацію особистості.

Тема 4. Психологічний захист особистості

Загальне уявлення про «психологічний захист» і його функції. Різновиди психологічного захисту та їхня характеристика. Використання захисту в життєдіяльності. Особливості психологічного захисту в дитей.

Тема 5. Поведінка особистості

Поняття психологічних механізмів цілеспрямованої поведінки. Теоретичні підходи до аналізу структури регуляції дії. Вплив мети на поведінковий акт. Зворотний зв'язок та ефективність наступної дії. Залежна поведінка особистості. Хімічна залежність особистості та її вплив на поведінку. Односпрямована (акцентурована) активність як психічні залежності. Інтеракційна залежність та її характеристика. Девіантна поведінка. Психологічне розуміння відхильної поведінки. Особливості особистості з девіантною поведінкою. Депривація. Самоуправління і саморегулювання особистості. Розуміння самоуправління і саморегулювання особистості. Процес самоуправління і саморегулювання. Саморегулювання настрою.

Тема 6. Психічне здоров'я особистості, її саногенний потенціал та кризи

Розуміння психічного здоров'я. Вплив суспільної дійсності на психічне здоров'я особистості. Психічна стійкість особистості. Саногенний потенціал особистості. Розуміння саногенного потенціалу особистості. Благополуччя як позитивний саногенний потенціал особистості. Активізація саногенного потенціалу у важких життєвих умовах. Кризи особистості в сучасному суспільстві. Розуміння криз особистості у психології. Типи криз особистості. Ставлення до кризи та її подолання.

Тема 7. Розвиток, формування і конкурентоспроможність особистості в сучасному суспільстві

Гармонійний і дисгармонійний розвиток особистості. Формування змісту особистості. Розуміння поняття «конкурентоспроможна особистість». Етапи розвитку конкурентоспроможної особистості. Психологічні основи розвитку інтегральних характеристик конкурентоспроможної особистості.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

1. В чому полягає завдання психології як науки?
2. Що вивчає наука психологія?
3. Охарактеризуйте галузі психології.
4. Які ви знаєте методи психології? Дайте їх загальну характеристику.
5. Охарактеризуйте спостереження як метод психології. Переваги та недоліки.
6. Охарактеризуйте експеримент як метод психології. Переваги та недоліки.
7. В чому полягають переваги та недоліки експерименту в порівнянні з спостереженням.
8. Охарактеризуйте методи опитування та їх переваги та недоліки.
9. Надайте визначення поняттю «психіка»?
10. Дайте характеристику вольових якостей особистості.
11. Охарактеризуйте інтерв'ю як метод психології. Переваги та недоліки.
12. Охарактеризуйте умови формування характеру.
13. Охарактеризуйте соціально-психологічну суть феномена спілкування.
14. Які ви знаєте форми прояву психіки та їх взаємозв'язок.
15. Охарактеризуйте емоції як психічний процес
16. Розкрийте сутність відчуттів: фізіологічні основи, види.
17. Розкрийте сутність і властивості сприймання.
18. Охарактеризуйте вікові особливості становлення особистості.
19. Пам'ять: сутність, фізіологічні основи, процеси, види.
20. Розкрийте сутність мислення: типи, операції.
21. Розкрийте сутність уяви: фізіологічні умови, види.
22. Розкрийте сутність уваги: фізіологічні основи, види.
23. Емоції: сутність і види.
24. Надайте загальну характеристику пізнавальних процесів.
25. Темперамент. Яка роль темпераменту в професійній діяльності людини?

26. Визначте сутність психічних станів.
27. Характер: сутність, структура, умови формування і розвитку.
28. Розкрийте психологічну сутність, умови попередження і розв'язання конфліктів.
29. Здібності: зміст і види.
30. Перелічіть основні умови розвитку здібностей.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. – [2-е изд.]. – СПб. : Питер, 2001. – 350 с.
2. Анастаси А. Психологическое тестирование / А. Анастаси, С. Урбина. – СПб. : Питер, 2001. – 260 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник / М. Й. Варій : Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – 4- те вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 1047 с.
4. Варій М. Й. Загальна психологія: Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. – К.: ЧеРо, «Юрайт», 2001. – 320 с.
5. Варій М. Й. Загальна психологія: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій [3-те вид.]. К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 1007 с.
6. Варій М. Й. Психологія особистості: Навч. пос. / М.Й. Варій. К.: «Центр учбової літератури», 2008. – 592 с.
7. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию / Ю. Б. Гиппенрейтер. – М. : ЧеРо, «Юрайт», 2001. – 320 с.
8. Грановская Р. М. Элементы практической психологии / Р. М. Грановская. – СПб. : Питер, 1999. – 320 с.
9. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Навч. посіб. / Дуткевич Т.В. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 388 с.
10. Ефимова Н.С. Основы общей психологии. – М.: Форум, 2016. – 288 с.
11. Загальна психологія. Навч. посіб. / Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. . – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
12. Загальна психологія. Теорія та практикум. / Ільїна Н.М., Мисник С.О. – К.: Університетська книга, 2017. – 352 с.
13. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития Санкт-Петербург : Питер, 2018. 939 с.
14. Максименко С.Д. Генетическая психология (методологическая рефлексия проблем развития в психологии). Москва : Рефл-бук, Київ : Ваклер, 2000. 320 с.
15. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості. – К.: Вид-во ТОВ «КММ», 2006. – 240 с.

16. Максименко С. Д. Загальна психологія / С. Д. Максименко, В. О. Солов'єнко. – К. : МАУП, 2005. – 385 с.
17. Москалець В. П. Психологія особистості [текст] : навчальний посібник / В.П. Москалець. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 416 с.
18. Мануал до атестації здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів зі спеціальності 053 «Психологія» / Лушин П. В., Сухенко Я. В., Хілько С. О., Шевченко С. В. Київ, 2020. 92 с.
19. Мирончук М.А. Психология познавательных процессов. К.: Центр учбової літератури, 2019. – 138 с.
20. Общая психология / Сост. Е. И. Рогов. – М. : ВЛАДОС, 1995. – 440с.
21. Общая психология : Учебник / Под ред. С. Д. Максименко. – К. : Ваклер, 1999. – 460 с.
22. Основи психології / за ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця /. - К.: Либідь, 2010. – 632 с.
23. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. – М.: Просвещение. - 2018. - 528 с.
24. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. История и теория психологии. В 2-х т. – Ростов. – 2016. – 481 с.
25. Психология личности. Тексты. Под ред. Гиппенрейтер Ю.Б., Пузырей А.А., М., МГУ.- 2017. – 358 с.
26. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник – Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009. – 575 с.
27. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн.: Питер, 2000. – 450 с.
28. Столяренко О.Б. Психологія особистості / О. Б. Столяренко — СПб., Київ : Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
29. Сухенко Я.В. Психологічний відбір майбутніх психологів при вступі до вишу / Я. В. Сухенко // Вісник післядипломної: зб. наук. пр. ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти ; редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін] ; голов. ред. В. В. Олійник. — Київ : АТОПОЛ ГРУП, 2017. — 2017. — Вип. 3(32). — С. 116–130. — (Серія «Соціальні та поведінкові науки»)

